

**Ege Üniversitesi Ödemiş Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü
Öğrencilerinin Okuma Kültürü ve Çocuk Edebiyatına İlişkin Bilinç ve
Farkındalıkları**

Consciousness and Awareness of Ege University Ödemiş Faculty of Health Sciences
Child Development Department Students Regarding Reading Culture and Children's
Literature

Naze Deniz DOĞAN * , Bülent YILMAZ **

ÖZET

Araştırmanın amacı, Ege Üniversitesi, Ödemiş Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin okuma kültürleri ve 3-6 yaş çocuk edebiyatı eserlerinin değerlendirilmesi hakkındaki bilinç ve farkındalıklarını belirlemektir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu çalışmaya dahil edilen çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin okuma kültürü, çocuk edebiyatına yönelik bilinç ve farkındalıkları, mevcut haliyle, bir değişiklik yapılmadan belirlendiği için genel tarama modeli kullanılmaktadır. Araştırma kapsamında 2024-25 öğretim yılında Ege Üniversitesi Ödemiş Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümünde okuyan toplam 57 dördüncü sınıf öğrencisinden 49'una anket uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, öğrenciler ağırlıklı alt-orta sıklıkta okuyan okuyuculardır. Ayrıca sık okuyan okuyucu ve üst-orta sıklıkta okuyan okuyucu oranının da yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin çocuk edebiyatı eserlerinin değerlendirilmesi hakkında bilinç ve farkındalıkları orta düzeydedir. Öğrencilerin okumaya fazla zaman ayırmadıkları anlaşılmıştır. Onların çocuk edebiyatına ilişkin farkındalıkları mevcuttur. Çocuk kitaplarının konusu, iyi bir çocuk kitabının sahip olması gereken özellikler ve resimli çocuk kitaplarının sahip olması gereken özelliklere ilişkin bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Araştırma sonuçları, onların çocuk edebiyatı konusunda temel bilgileri edindiklerini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Okuma Kültürü, Çocuk Gelişimi

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the reading culture and the awareness and consciousness of fourth-year students in the Department of Child Development at the Ödemiş Faculty of Health Sciences, Ege University, regarding the evaluation of children's literature works for the 3–6 age group. The general survey model, one of the quantitative research methods, was used in the study. Since the reading culture and the awareness and consciousness of the child development students included in this study regarding children's literature were identified in their current state without any intervention or change, the general survey model was employed. Within the scope of the research, a questionnaire was administered to 49 out of 57 fourth-year students enrolled in the Department of Child Development at the Ödemiş Faculty of Health Sciences, Ege University, during the 2024–25 academic year. According to the findings, the students are predominantly low-to-moderate frequency readers. It was also observed that the proportion of frequent and upper-moderate frequency readers is relatively high. The students' awareness and consciousness regarding the evaluation of children's literature works are at a moderate level. It was understood that students do not devote much time to reading. However, they do have awareness of children's literature. It was observed that they possess knowledge about the themes of children's books, the characteristics that a good children's book should have, and the features that illustrated children's books should include. The results of the study show that they have acquired fundamental knowledge about children's literature.

Keywords: Children's Literature, Reading Culture, Child Development

*Arş. Gör., Ege Üniversitesi, Ödemiş Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, naze.deniz.dogan@ege.edu.tr,
<https://orcid.org/0000-0002-7870-1048>

** Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, byilmaz@hacettepe.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4040-3966>

GİRİŞ

Edebiyatın en dinamik ve sürekli gelişim gösteren kolu olan çocuk edebiyatı, çocuk ve çocukluk kavramlarına yüklediği anlamlar ile varlığını sürdürmektedir. Çocuk kavramı, “Küçük yaştaki erkek ve kız, bebeklik ve erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız, uşak” (Türk Dil Kurumu, 2012, s. 556) biçiminde tanımlanmaktadır. Yavuzer’e göre çocukluk “Bireyin doğum döneminden başlayarak ergenlik evresine kadar süregelen gelişim dönemi.” (Yavuzer, 2020, s.11) olarak ifade edilmektedir.

Edebiyat tarihine bakıldığında, yetişkinlere hitap eden eserlerin çok olmasına karşın çocuk edebiyatı eserlerinin görece geç geliştiği ve iki yüzyıllık bir geçmişe sahip olduğu görülmektedir (Sağlam, 2009, s. 22). Edebiyat, birçok araştırmacı ve yazar tarafından yeni bakış açılarıyla yorumlanan bir kavramdır. Sever (2008, s. 27)’e göre, edebiyat, sanatçının, yaşamın anlamını kavramak için, yaşanılanları, yaşanacakları kelimelerle var etmeye dönük estetik bir eylemdir. Kıbrıs (2006, s.142)’a göre ise edebiyat; duygu, düşünce ve hayallerin dil aracılığıyla somutlaştırılıp paylaşma sanatıdır.

Çocuk dünyasında edebiyat eğlendirici, oyalayıcı ve rahatlatıcı yönüyle yer edinmektedir. Ebeveynlerin ve diğer büyüklerin ninnileri ve ezgileri, çocukların karşılaştığı ilk edebi türlerdir (Kuran ve Ersözölü, 2009, ss. 2-3). Çocuk edebiyatı ile ilgili alanyazında bazı tanımlar bulunmaktadır. Çocukların büyüme ve gelişme aşamasında duygu ve düşünce dünyasına hitap eden, anlama ve kavrama becerilerine katkıda bulunan edebiyata çocuk edebiyatı denilmektedir. Bu edebiyatın temel kaynağını çocuk ve çocukluk oluşturmaktadır (Şimşek, 2014, s. 15). Çocuk edebiyatı, çocukluk döneminin ilk yıllarından ergenliğe kadar uzanan süreçte, çocuğun dil gelişimi ve anlamlandırma yeteneğine uygun olarak sanatsal dil ve görsellerle donatılmış düzeylerini yükselten eserler bütünüdür (Çiftçi, 2013, s. 127). Çocuk edebiyatı eserleri, çocuğu renklerin, çizgilerin ve kelimelerin estetik dünyasıyla buluşturan, anadillerinin güzelliğini keşfetmelerine imkân sağlayan ilk araçlardır (Sever, 2008, s. 72). Bu bağlamda yapılan tanımlar birbirini tekrar etmek yerine farklı bakış açıları sunarak derin bir kavrayış olanağı sağlamaktadır. Çocuk edebiyatının farklı tanımlarından yola çıkarak çocukların gelişim süreçlerine katkı sağlaması beklenmektedir. Edebiyat eserlerinin çocuklarda insan doğasına aykırı tutumlara, davranışlara ve eylemlere karşı duyarlılık oluşturmaları, duygu ve düşüncelerini çocukluk dönemine uygun örneklerle eğitmesi önemlidir (Çer, 2019, s. 2). Özetle, bu tanımlar çerçevesinde söylenecek olursa, çocuk edebiyatı; çocuğun ilgileri, gereksinimleri ve hayal güçlerini göz önünde tutan ve çocukların anlayabileceği bir dil kullanılarak yazılan ürünlerden oluşmaktadır.

Çocuklara uygun olarak yazılan kitaplar okuma sevgisi kazandırmaktadır. Bu yüzden çocuk edebiyatı alanında yazılan kitaplar ayrı bir dikkat ve özen gerektirmektedir (Gönen ve Aydos, 2013, s. 97). Okuma alışkanlığı kazandırmak çocuklara hayat boyu devam eden bir hediye vermektir. Bu yüzden çocuk edebiyatı duyarlılıkla ve titizlikle yaklaşılması gereken bir konudur. Çocuk edebiyatı eserlerinin taşınması gereken bazı özellikler bulunmaktadır. Bunlar fiziksel özellikler-içerik özellikleri veya dış yapı-içyapı özellikleri olarak adlandırılmakta

ve incelenebilmektedir. Fiziksel (dış yapı) özellikleri kâğıt, kapak, cilt, harfler, boyut-biçim, resimler ve sayfa düzeni vb. oluştururken; içyapı özelliklerini konu, tema, plan, karakterler, dil ve anlatım özellikleri gibi özellikler oluşturmaktadır (Yılmaz ve Yılmaz 2021, s. 329). Kitapların biçimsel özelliklerinin hem taşıma hem de okuma ve anlama kolaylığı sunmasının yanı sıra, kullanılan görseller ile de çocuğun estetik algısını geliştirmesi beklenmektedir. Nitelikli çocuk kitapları çocukların hayal güçlerini geliştirmelerini ve gerçek yaşamla bağlantı kurmalarını sağlamaktadır (Maltepe, 2009, s. 408). Kitapların biçimsel özellikleri okuma deneyimi üzerinde de önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin, kullanılan yazı tipi ve boyutunun okuyucuya uygun olması okumayı ve anlamayı olumlu yönden etkilerken, yazı tipi ve boyutunun çok küçük veya çok büyük olması okumayı zorlaştırabilmektedir. Bu durum okuyucunun okumaya yönelik tutumunu etkileyebilmektedir. Bir kitabın biçimsel özelliklerine ilişkin algı, o kitabın biçimsel özellikleri hakkında olumlu ve olumsuz izlenimlerinin bir bileşimidir (Argan ve diğerleri, 2008, s. 184). Sonuç olarak bir kitabın biçimsel özelliklerine ilişkin okuyucu tutumunun olumlu olması, kitabın tercih edilme ve okunma olasılığı arttırır. Okuma olasılığının artması için de kapak tasarımının ilgi çekici olması, yazı tipinin okunaklı olması, görsellerin net ve sınırlı olmaması, baskı kalitesinin yüksek olması, dil bilgisi hatalarının olmaması, boyutunun ve ağırlığının uygun olması, sağlam ciltlenmesi önemlidir. Özellikle görsellerin net bir sınırla çizilmemiş olması çocukların hayal gücünü geliştiren önemli bir ayrıntıdır. Doğru bir biçimde tasarlanmış ve metinle doğru yerde uyumlulaştırılmış görseller çocukların algı ve yorumlarına olanak sağlayarak okuma deneyimini zenginleştirmektedir.

Çocuk edebiyatına uygun olması için, çocuk kitapları hem fiziksel hem de içerik özellikleri açısından titizlikle hazırlanmalıdır. Kitapların içerik özelliklerinden biri olan dil bu noktada son derece önemlidir. Dil becerisi gelişmiş, duygularını ve düşüncelerini doğru bir şekilde ifade edebilen bireylerin yetiştirilmesi için, çocuğun erken yaşlardan itibaren okuduğu çocuk kitaplarında, dilin özenle kullanılması gerekmektedir. Dolayısıyla, dil hatalarından arındırılmış çocuk kitapları sunulduğunda, çocuğun ilgisini çekecek ve okuma alışkanlığı kazanmasına büyük katkı sağlayacaktır (Özkan ve Yılmaz, 2001, s. 148). Bireyin tüm yaşamını etkileyen çocukluk döneminde çocuklar hatalı bir dil kullanımına maruz bırakılmamalıdır. Bu durum gelecekte çocuğun dili yanlış kullanmasına, sıklıkla dilbilgisi hataları yapmasına ve sınırlı kelime hazinesine neden olabilmektedir. Nitelikli çocuk kitapları, günümüzde sıklıkla karşılaşılan bu problemlerin önüne geçilmesi için bir rehber görevi görmektedir.

Çocuk kitaplarının, çocuğun yaş, cinsiyet ve gelişim düzeyi gibi çeşitli etkenlere göre uyarlanmış olması önemlidir. Bu yüzden çocuk kitaplarına tek boyutlu yaklaşmak yerine, “çocuğa görelilik” ilkesini göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Çocuğa görelilik kavramı; çocuk kitaplarının çocuğun gelişim alanlarını, ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alarak çocuğa uygun içerik ve fiziksel özelliklere sahip olması biçiminde tanımlanabilir (Yılmaz ve Yılmaz 2021, s. 356). Çocuğa görelilik ilkesiyle çocuk edebiyatında bulunan ürünler, çocuğun gelişim basamaklarına ve yaş gruplarına uygun biçimde tasarlanmalıdır. İçerik ve dil kullanımı, çocuğun anlayabileceği

düzeyde olmalı ve gerçeklikle bağ kurmasına yardımcı olmalıdır. Eserlerde kullanılan resimler, renkler, ahenk ve estetik bilincini geliştirilecek şekilde özenle seçilmelidir (Güleryüz, 2003, s. 261). Çocuğun duygusal dünyasına hitap eden, yani çocuğa göre olan eser, çocuğun tüm alanlarda gelişmesini sağlar. Çocuğun bir eserden bilişsel, duygusal ve ruhsal olarak yararlanabilmesi; sonraki yaşamında edebî eserlerden keyif alabilmesi için okuduğu eserlerin çocuğa göre olması önem taşımaktadır. Kendisine hitap eden eserlerle karşılaşan çocuk, kitap okuma alışkanlığını edinecektir (Sezer, 2020, s. 348). Yetişkinlikte nitelikli başucu kitaplarına sahip olmanın kaynaklarından biri, çocuklukta kazanılan nitelikli kitap okuma alışkanlığıdır.

Türkiye’de çocuk gelişimi alanında ilk açılan bölüm Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümüdür. Bu bölüm ilk olarak Çocuk Gelişimi ve Eğitimi adıyla kurularak Sağlık Bilimleri Fakültesi bünyesinde yer alan Ev Ekonomisi Yüksek Okulu’nda eğitim öğretim hayatına başlamıştır. İlk mezunlarını 1972 yılında veren bu bölüm mevcut olarak Sağlık Bilimleri Fakültesinde eğitim faaliyetlerine devam etmektedir. Çocuk gelişimci unvanı alabilmek için çocuk gelişimi alanında dört yıllık lisans programını tamamlamış olmak gerekmektedir. Çocuk gelişimciler, anne karnından itibaren ergenlik döneminin sonuna kadar uzanan yelpazede farklı gereksinimlere sahip çocuklara ve ailelere destek sunan bir meslek grubudur. Bu kapsamda, normal gelişim gösteren çocukların yanı sıra riskli gelişim gösteren çocuklar, hastanede yatan veya hastalığı olan çocuklar, suça sürüklenmiş çocuklar, sığınmacı çocuklar, özel gereksinimi olan çocuklar ve kurum yaşantısı olan çocuklara yönelik bilişsel, dil, motor, öz bakım, sosyo-duygusal gelişim alanlarında aileyi de sürece dahil ederek hem aileye hem de çocuğa gerekli desteği sunmaktadır (Hacettepe Üniversitesi, 2020).

Bilgi çağında, sorgulayan ve okuyan bireyler yetiştirmeyi planlayan bir eğitim sistemi için, okuma eğitimi çocukluk döneminde, ailede ve ilkokulda başlamalıdır. Dil ve edebiyat becerilerinin gelişmesi için yaşamın ilk 3 yılında çocukların kitap ve hikâyelerle tanışmaları ve bu deneyimi yaşamları boyunca sürdürmeleri önemlidir. Çocuklarla çalışacak uzmanların erken dönemlerde çocuk edebiyatı dersi olarak çocukların dünyasını daha iyi anlamalarına ve onlarla daha etkili bir iletişim kurmalarına katkı sağlayacaktır (Özözen, 2014, s. 55). Çocuk edebiyatı dersi çocuk gelişimcilerin farklı türlerde yazılmış çocuk edebiyatı eserlerini tanıyarak analiz etmesine katkı sağlamaktadır. Bunun yanı sıra çocuk gelişimciler, çocuk edebiyatı eserleri aracılığıyla farklı kültürleri ve bakış açılarını tanıyarak bunları çocuklara aktarma olanağı elde etmektedir. Çocuk edebiyatı dersi çocuk gelişimcilerin hem bireysel gelişimi hem de mesleki hayatına katkı sağlamaktadır.

Bu araştırmada; Ege Üniversitesi Ödemiş Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin okuma kültürleri ile 3-6 yaş çocuk edebiyatı eserlerinin değerlendirilmesi konusundaki bilgi, bilinç ve farkındalıklarının incelenmesi amaçlanmıştır. Çocuk gelişimi alanında eğitim gören öğrencilerin çocuk edebiyatı konusundaki bilgi ve farkındalıklarının belirlenmesi, gelecekte çocuklarla çalışacak olan bu bireylerin çocukların edebi eserlere erişimini ve yararlarını artırması açısından önemlidir. Gelecekte çocuk gelişimci olarak çalışacak bu bireylerin çocuklarla edebi eserleri paylaşma, onlara çocuğa görelilik ilkesine göre uygun kitaplar

önerebilme, okuma süreçlerine kılavuzluk etme ve onları çocuk edebiyatına yönlendirme yeteneklerini ölçmek açısından gereklidir. Çocuk gelişimi alanında eğitim gören öğrencilerin çocuk edebiyatına yönelik bilgi, bilinç ve farkındalıklarının belirlenmesi, bu öğrencilere çocuk kitaplarına ve edebiyatına daha fazla ilgi göstermeleri konusunda teşvik edici olabilmektedir. Bu da okuma kültürünün geliştirilmesine ve çocuklar için nitelikli edebi eserlerin üretimine katkı sağlayabilmektedir. Araştırmamızda belirlenen amaca göre aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- Ege Üniversitesi, Ödemiş Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin okuma kültürü ne düzeydedir?
- Ege Üniversitesi, Ödemiş Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin 3-6 yaş için yazılmış çocuk edebiyatı eserlerini değerlendirme bilinç ve farkındalıkları ne düzeydedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli ve Yöntemi

Betimleme yöntemi ile gerçekleştirilen bu araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Nicel araştırmalar, sayısal olarak ölçülen değişkenler arasındaki ilişkileri incelemekte ve miktarla ilgilenmektedir. Bağımsız değişkenler üzerinde bir manipülasyon yapılmadan geçmişte ya da halen var olan bir durumu, olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımı tarama modelidir (Büyüköztürk, 2014, s. 177). Betimleme yöntemi, araştırılmakta olan bir nesnenin veya olgunun var olan durumu açıklamaya çalışan bir yöntemdir (Yılmaz ve Yılmaz, 2021, s. 367). Dolayısıyla bu çalışmaya dahil edilen çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin okuma kültürü, çocuk edebiyatına yönelik bilinç ve farkındalıkları, mevcut haliyle, bir değişiklik yapılmadan belirlendiği için betimleme yöntemi kullanılmaktadır.

Araştırmanın evrenini, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Ege Üniversitesi Ödemiş Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü'ne devam eden Çocuk Gelişimi Bölümü 57 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem belirlenmemiş ve evreni oluşturan bu öğrencilerin tümüne anket uygulanması hedeflenmiş ve 49'u (%85,9) anketi doldurmuştur. Bu çerçevede çalışmanın geçerliliği Ege Üniversitesi'yle sınırlı olup, son sınıfta bulunan toplam 57 öğrenciden 49 öğrenci araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır. Geriye kalan 8 öğrenci, gönüllü olmadıkları için çalışmaya dahil edilmemiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formu kullanılarak toplanmıştır. İlgili anket formu, Ek-1'de verilmiştir. Anket, öz değerlendirmeye dayalı olup, öğrencilerin okuma kültürleri, çocuk edebiyatı

eserlerini değerlendirme ile ilgili bilgileri, bilinç ve farkındalıkları hakkında bilgi sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. Hazırlanan anket “Okuma Kültürü” ve “3-6 Yaş Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Değerlendirilmesi Hakkında Bilinç ve Farkındalıkları” olmak üzere 2 kısımdan oluşmaktadır. Çoktan seçmeli sorulardan oluşan ankette “Okuma Kültürü”ne ilişkin 20 soru, “3-6 Yaş Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Değerlendirilmesi Hakkında

Bilinç ve Farkındalıkları”na ilişkin de 20 soru olmak üzere toplam 40 soru bulunmaktadır. Anket uygulamasından önce 10 öğrenciye (%17,5) ön test (pilot uygulama) yapılmıştır. Güncel literatür bulguları dikkate alınarak anket hazırlanmıştır. Araştırmanın Etik Komisyon onayı Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu’nun 23.07.2024 tarih ve E-28297300-050-00003605830 sayılı kararı ile alınmıştır.

İşlem/Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplama sürecinde öncelikle öğrencilere çalışmanın içeriği ile ilgili bilgi verilmiştir. Çalışmanın amacı ve ne kadar süreceği açıklanmıştır. Öğrencilerden, araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan “Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu”nu imzalamaları istenmiş ve araştırmaya gönüllü olarak katılımları sağlanmıştır. Ardından öğrencilerden araştırmacılar tarafından hazırlanan “Ege Üniversitesi Ödemiş Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü 4. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Kültürleri ve 3-6 Yaş Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Değerlendirilmesi Hakkında Bilinç ve Farkındalıkları Anketi”ni doldurmaları beklenmiştir. Anket formunun doldurulması yaklaşık olarak 15 dakika sürmüştür. Elde edilen veriler, sayısal olarak kodlandıktan sonra istatistiksel analiz yapılmıştır. Analiz sürecinde tanımlayıcı istatistikler ile birlikte uygun istatistiksel testler kullanılarak bulgular yorumlanmıştır.

Sınırlılıklar

Araştırma sadece Ege Üniversitesi, Ödemiş Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü 4. sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Öz bildirim temellidir. 2024-25 öğretim yılıyla sınırlıdır. Çocuk Gelişimi alanıyla kısıtlıdır. Denek sayısının sınırlılığı nedeniyle t-testi, ki-kare gibi istatistiksel testler uygulanmamış, genel eğilimler oransal analizlerle ortaya konulmaya çalışılmıştır.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Öğrencilerin Kitap Okuma Durumları

Bu başlık altında okuma kültürünün önemli belirleyicilerinden biri olduğu için ele alınan “Öğrencilerin Kitap Okuma Durumları”na değinilmektedir. Buna yönelik olarak Tablo 1’de öğrencilerin kitap okuma sıklığı ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Okuma Sıklığı

Okuma Sıklığı	n	%
Hiç okumam.	4	8,2
2 ayda 1 kitap ve daha az	17	34,7
Ayda 1 kitap	14	28,6
Ayda 2 kitap ve daha fazla	14	28,6
Toplam	49	100

Tablo 1'e göre öğrencilerin en fazla %34,7 oranıyla 2 ayda 1 kitap ve daha az kitap okudukları görülmektedir. Bu durum öğrencilerin kitap okumaya fazla zaman ayırmadıklarını göstermektedir. Yılmaz (1995, s. 328)'a göre bu aralıkta kitap okuyan okur, alt-orta sıklıkta okuyan okuyucu olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin %28,6'sının ayda 1 kitap ve %28,6'sının ayda 2 kitap ve daha fazla okuduğu görülmektedir. Yılmaz (1995, s. 328)'a göre bu aralıkta kitap okuyan üst-orta sıklıkta okuyan okuyucu olarak belirlenmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Günlük Ortalama Kitap Okuma Süreleri

Ortalama Kitap Okuma Süreleri	n	%
Günde 4 saat ve daha fazla	2	4,1
Günde birkaç saat	9	18,4
Günde 1 saat ve daha az	28	57,1
Hiç okumam.	10	20,4
Toplam	49	100

Tablo 2'ye göre öğrencilerin günde ortalama kitap okuma süreleri incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun, yani %57,1'inin günde 1 saat veya daha az kitap okuduğu görülmektedir. Günde 4 saat ve daha fazla kitap okuyan 2 öğrenci bulunmaktadır. Kitap okumayan ve az okuma süresine sahip öğrencilerin oranı oldukça yüksektir. Bu da, öğrencilerin kitap okuma alışkanlığının zayıf olduğunu ve kitap okumaya çok zaman ayırmadıklarını göstermektedir. Bunun yanı sıra, okuma alışkanlığına sahip oldukları, ancak bu sürenin kısa olduğu söylenebilir.

Tablo 3. Öğrencilerin Tercih Ettiği Kitap Türleri

Tercih Ettiği Kitap Türleri	n	%
Kitap okumam.	1	2
Öykü, roman	42	85,7
Bilimsel kitaplar	5	10,2
Diğer	1	2
Toplam	49	100

Öğrencilerin tercih ettiği kitap türlerine bakıldığında en çok (%85,7) öykü, roman gibi kurgusal eserleri tercih ettikleri görülmektedir. Bilimsel kitaplara ve diğer türlere ilginin oldukça düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin Son Kitap Okuma Tarihleri

Son Kitap Okuma Tarihleri	n	%
Hatırlamıyorum.	11	22,4
1 hafta önce	24	49
1 ay önce	14	28,6
Toplam	49	100

Tablo 4'e göre öğrencilerin son kitap okuma tarihlerine ilişkin en çok (%49 oranında) 1 hafta önce kitap okudukları görülmektedir. Öğrencilerin %22,4'ü son kitap okuma tarihlerini hatırlamadıklarını belirtmektedir. Bu durum, kitap okuma alışkanlıklarının az gelişmiş olabileceğini göstermektedir. Bu durum, kitap okuma alışkanlıklarının yeterince gelişmemiş olabileceğine işaret etmektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin önemli bir kısmının yakın zamanda kitap okuduklarını ifade etmeleri, kitap okuma alışkanlıklarının var olduğunu göstermektedir. %28,6 oranında öğrenci en son 1 ay önce kitap okuduklarını belirtmektedir. Bu bulgu, bazı öğrencilerin uzun zaman aralıklarıyla kitap okuduklarını göstermektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin son kitap okuma tarihlerine ilişkin veriler olumlu bir görünüm sergilemektedir.

Tablo 5. Öğrencilerin Kitap Okumaya Başlama Dönemleri

Kitap Okumaya Başlama Dönemleri	n	%
İlkokul	17	34,7
Lise	19	38,8
Üniversite	8	16,3
Kitap okuma alışkanlığım yok.	5	10,2
Toplam	49	100

Tablo 5'e göre en büyük orana sahip olan grup, öğrencilerin %38,8'ini oluşturmaktadır. Bu öğrenciler kitap okumaya lise döneminde başladıklarını belirtmişlerdir. Lise döneminde bireysel ilgi alanlarının gelişmesi bu durumda etkili olabilir. En büyük orana sahip bir diğer grubu %34,7 oranıyla kitap okumaya ilkökul döneminde başlayan öğrenciler oluşturmaktadır. İlkokul dönemi, okuma becerilerinin ve ilgilerinin geliştiği bir zaman dilimi olduğu için bu dönemde kitap okumaya başlama eğiliminin doğal olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin kitap okumaya başlama dönemlerine bakıldığında genel olarak çocukluk ve gençlik dönemlerinde kitap okuma alışkanlıkları geliştirdiğini söyleyebiliriz. Bunun yanı sıra, bir kısmının bu alışkanlığı geç dönemlerde edindiği ve hiç geliştirmedeği görülmektedir.

Tablo 6. Aile Okuma Alışkanlıkları

Aile Okuma Alışkanlıkları	n	%
Ailemde kitap okuma alışkanlığı yaygındır.	10	20,4
Ailemde kitap okuma alışkanlığı çok sınırlıdır.	19	38,8
Ailemde kitap okuma alışkanlığı yoktur.	16	32,7
Bu konuda bir fikre sahip değilim.	4	8,2
Toplam	49	100

Tablo 6'ya göre araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir kısmı ailelerinde kitap okuma alışkanlığının sınırlı olduğunu (%38,8) ve kitap okuma alışkanlıklarının olmadığını (%32,7) belirtmiştir. Bu durum ailelerin kitap okuma alışkanlığı olmadığını göstermektedir. Kitap okuma konusunda ailelerin bilinç düzeyinin eksik olduğunu söyleyebiliriz. Aynı zamanda, bu durum öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı geliştirmelerini zorlaştırabilir ve okuma alışkanlığını sürdürmelerini engelleyebilir.

Tablo 7. Öğrencilerin Kitaplara Ulaşım Yolları

Öğrencilerin Kitaplara Ulaşım Yolları	n	%
Satın alıyorum.	34	69,4
Kütüphaneden ödünç alıyorum.	3	6,1
Arkadaşlarımdan/tanıdıklarımdan ödünç alıyorum.	7	14,3
İnternette okuyorum.	4	8,2
Diğer	1	2,0
Toplam	49	100

Tablo 7'ye göre öğrencilerin kitaplara ulaşım yollarına bakıldığında, en yaygın kitap edinme yolunun satın alma (%69,4) olduğu görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin kendi kitap koleksiyonlarını oluşturmayı ve istedikleri kitaba sahip olmayı tercih ettiklerini göstermektedir. Arkadaşlardan/tanıdıklardan ödünç alma ise 2. sıradadır ve öğrencilerin %14,3'ünü oluşturmaktadır. Kitapları ödünç almak öğrenciler arasında yaygın bir uygulamadır ancak satın alma yolundan daha az kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 8. Öğrencilerin Üniversite Kütüphanesi Kullanımı

Öğrencilerin Üniversite Kütüphanesi Kullanımı	n	%
Evet, düzenli olarak kullanıyorum.	1	2
Evet, ara sıra kullanıyorum.	11	22,4
Hayır, hiç kullanmıyorum.	37	75,5
Toplam	49	100

Tablo 8'e göre öğrencilerin %75,5'inin kütüphaneyi hiç kullanmadığı görülmektedir. Bu oran, öğrencilerin kütüphaneyi kullanmayı tercih etmediklerini göstermektedir. Bu tablo, öğrencilerin üniversite kütüphanesini düzenli olarak kullanma oranının düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 9. Öğrencilerin İdeal Okuma Ortamı Tercihleri

İdeal Okuma Ortamı Tercihleri	n	%
Ev	43	87,7
Okul	2	4,1
Kütüphane	2	4,1
Yol	2	4,1
Toplam	49	100

Tablo 9'a göre öğrencilerin en fazla tercih ettiği ortamın ev (%87,7) olduğu görülmektedir. Diğer kitap okuma ortamlarının daha az tercih edildiği görülmektedir.

Ev ortamının, sessiz, rahat ve dikkati kolaylaştıran bir ortam olması nedeniyle daha çok tercih edildiğini söyleyebiliriz. Bu bağlamda, okuma alışkanlığının geliştirilmesinde ev ortamının önemi görülmekte, ancak kütüphanenin de bu konuda işlevsel hale getirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Tablo 10. Öğrencilerin Kitap Seçimi

Kitap Seçimi	n	%
En çok satanlar listesi	10	20,4
Arkadaş önerisi	22	44,9
Öğretmen önerisi	4	8,2
İnternet yorumları	8	16,3
Diğer	4	10,2
Toplam	49	100

Tablo 10'a göre, öğrencilerin kitap seçiminde çeşitli kaynaklar kullandıkları ve bu kaynaklar arasında en yaygın olarak tercih edilenin arkadaş önerisi (%44,9) olduğu görülmektedir. Öğrencilerin kitap seçiminde en çok satanlar listesi ve internet yorumlarının da önemli bir faktör olduğu söylenebilir. En az tercih edilen kitap seçim yönteminin ise öğretmen önerisi (%8,2) olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 11. Öğrencilerin Okuma İsteği Etkenleri

Okuma İsteği	n	%
Sessiz ve rahat bir ortam	19	38,8
Kitap okuma alışkanlığı olan arkadaşlar	2	4,1
Kitabın konusunun ilgi çekici olması	28	57,1
Yazarlarla tanışma	0	0
Diğer	0	0
Toplam	49	100

Tablo 11'e göre öğrenciler, okuma isteklerinin kitabın konusunun ilgi çekici olmasıyla arttığını belirtmiştir. Öğrencilerin ilgisini çeken konulardaki kitapları okumaya daha istekli olduklarını söyleyebiliriz. Bu bağlamda, öğrencilerin kitap seçiminde öncelikli olarak içerik ve konunun önem taşıdığı görülmektedir.

Tablo 12. Kitap Okumayı Engelleyici Etkenler

Kitap Okumayı Engelleyici Etkenler	n	%
Zaman yetersizliği	11	22,4
Uygun kitap bulamama	12	24,5
Maddi olanakların yetersizliği	4	8,2
Motivasyon eksikliği	22	44,9
Toplam	49	100

Tablo 12'ye göre, öğrencilerin kitap okumasını engelleyen en önemli etkenin motivasyon eksikliği (%44,9) olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum öğrencilerin okumaya yönelik istek duymaması ve dikkatlerini farklı etkinliklere yönlendirmesi gibi kitap okumayı engelleyici etkenlerle açıklanabilir.

Tablo 13. Boş Zamanlarda Okumayı Tercih Etme

Boş Zamanlarda Okumayı Tercih Etme	n	%
Evet, her zaman okurum.	15	30,6
Bazen okurum.	29	59,2
Hayır, pek okumam.	4	8,2
Hayır, asla okumam	1	2
Toplam	49	100

Tablo 13'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu boş zamanlarında kitap okumayı bazen (%59,2) tercih ettiklerini belirtmiştir. Öğrencilerin kitap okumayı boş zamanlarını değerlendirmek için bir seçenek olarak gördüğü ancak her zaman okumaya zaman ayırmadıkları ve bunun yerine farklı etkinlikleri tercih ettikleri düşünülebilir.

Tablo 14. Okuma Alışkanlığının Öğrencilik Başarısına Etkisi

Okuma Alışkanlığının Öğrencilik Başarısına Etkisi	n	%
Katkısı var.	47	95,9
Katkısı yok.	2	4,1
Toplam	49	100

Tablo 14'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%95,9) okuma alışkanlığının öğrencilik başarısına katkı sağladığını düşünmektedir. Katkısı olmadığını düşünen öğrenci oranı (%4,1) oldukça düşüktür. Öğrencilerin kitap okuma alışkanlığının öğrencilik başarısına olumlu etkisi olduğunu düşündükleri açıkça görülmektedir.

Tablo 15. Öğrencilerin Okuma Alışkanlığı Oluşturma ve Sürdürme Stratejileri

Okuma Alışkanlığı Oluşturma ve Sürdürme Stratejileri	n	%
Daha fazla kitap satın alarak	4	8,2
Kütüphaneye giderek	1	2
Okumak için zaman ayırarak	2	4
Motivasyonumu arttırarak	25	51
Sosyal medyaya daha az zaman ayırarak	17	34,8
Toplam	49	100

Tablo 15'e göre, öğrencilerin okuma alışkanlığı oluşturma ve sürdürme stratejileri olarak en çok motivasyonumu arttırarak (%51) yanıtını verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin günlük rutinleri arasına kitap okumayı dahil ederek okuma alışkanlığı geliştirmesinin önemi görülmektedir. Ne kadar çok kitap okunursa kitap okumaktan da o kadar keyif alınmakta ve bu da bir alışkanlık haline gelmektedir. Bu yüzden düzenli olarak okumaya zaman ayırmak ve motivasyonu yüksek tutmak önemlidir.

Tablo 16. Çevredeki İnsanların Okuma Alışkanlıkları

Çevredeki İnsanların Okuma Alışkanlıkları	n	%
Çoğu kişi kitap okuyor.	31	63,3
Yaklaşık olarak yarısı kitap okuyor.	12	24,5
Hiç okumuyorlar.	6	12,2
Toplam	49	100

Tablo 16'ya göre, öğrencilerin çevresindeki insanların çoğunun kitap okuduğu (%63,3) anlaşılmaktadır. Bu, öğrencilerin genellikle kitap okumaya önem veren bir çevrede bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 17. Öğrencilerin Çocuk Edebiyatına İlgi Düzeyleri

Çocuk Edebiyatına İlgi	n	%
Evet	23	47
Biraz	18	36,7
Hiç ilgim yok.	8	16,3
Toplam	49	100

Tablo 17'ye göre, öğrencilerin çocuk edebiyatına ilgi duydukları görülmektedir. Bu grupta bulunan öğrenciler, çocuk edebiyatını belirli bir düzeyde ilgi duyduğu ve çocuk edebiyatına ilişkin kitapları okuma alışkanlıklarının olduğu düşünülebilir. En düşük oranda ise hiç ilgim yok (%16,3) yanıtı verenlerin olduğu görülmektedir. Bu öğrencilerin çocuk kitapları okumadığını ve bu alandaki gelişmeleri izlemediği söylenebilir.

Tablo 18. Çocuklara Kitap Okumayı Sevme

Çocuklara Kitap Okumayı Sevme	n	%
Evet, çok seviyorum.	18	36,7
Evet, ara sıra seviyorum.	27	55,1
Hiç sevmiyorum.	2	4,1
Bu konuda bir deneyimim yok.	2	4,1
Toplam	49	100

Tablo 18'e göre, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu çocuklara kitap okumayı "ara sıra" sevdiklerini belirtmektedir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun çocuklara kitap okumayı sevdiği görülmektedir. Bu durum kitap okuma alışkanlığının çocukluktan itibaren gelişmesi için önemli bir potansiyel olarak yorumlanabilir. "Hiç sevmiyorum" yanıtı en az verilse de bu durum bazı öğrencilerin çocuklar için kitap okumanın önemini tam olarak kavrayamadıklarını göstermektedir.

Tablo 19. Çocuk Kitaplarına Yönelik Yeni Yayınlardan Haberdar Olma Kaynakları

Yeni Yayınlardan Haberdar Olma Kaynakları	n	%
Kitapçılarda gezerek	11	22,5
Sosyal medya platformları ve internet sitelerinden	25	51
Arkadaş önerisi	5	10,2
Takip etmiyorum.	8	16,3
Toplam	49	100

Tablo 19'a göre, öğrencilerin yeni çıkan kitaplardan haberdar olmak için en çok sosyal medya platformlarını ve internet sitelerini (%51) kullandıkları görülmektedir. Sosyal medya ve internet yazarların güncel paylaşımlarını takip etmek, kitap yorumları okumak ve yeni çıkan kitaplar hakkında bilgi edinme olanağı sağlamaktadır. Veriler teknolojinin ve internetin kitap seçimindeki önemini ortaya koymaktadır.

Tablo 20. Öğrencilerin Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Değerlendirilmesi Hakkındaki Bilinç ve Farkındalıklarının Betimleyici İstatistikleri

Bilinç ve Farkındalıkları	n	%
3	1	2
4	2	4,1
5	1	2,0
6	2	4,1
7	2	4,1
8	3	6,1
9	2	4,1
11	3	6,1
12	8	16,3
13	14	28,6
14	7	14,3
15	4	8,2
Toplam	49	100

Tablo 20'de öğrencilerin çocuk edebiyatı eserlerinin değerlendirilmesi hakkındaki bilinç ve farkındalıklarını ölçmeye ilişkin 20 soru sorulmuştur. Her soruya verilen doğru cevap 1 puan olarak kabul edilmiştir. Bu verilere göre öğrencilerin bilinç ve farkındalıklarına ilişkin sorulan sorularda en düşük 3 en yüksek 15 puan aldıkları görülmektedir. Öğrenciler çoğunlukla 12-14 arasında puanlar almıştır. Bu durum öğrencilerin önemli bir kısmının orta düzey bilgiye sahip olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun çocuk edebiyatına ilişkin farkındalıkları olduğunu söyleyebiliriz.

Şekil 1. Öğrencilerin Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Değerlendirilmesi Hakkındaki Bilinç ve Farkındalıkları

Şekil 1, öğrencilerin çocuk edebiyatına ilişkin 20 farklı soruya verdikleri doğru cevap sayılarını göstermektedir. Öğrencilerin bazı konularda oldukça iyi bir bilgiye sahip olduğu, bazı konularda ise eksiklikleri olduğu görülmektedir. 12,13,19. ve 20. sorulara yüksek sayıda doğru cevap verilmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaba bakarak çocuk kitaplarının konusu, iyi bir çocuk kitabının sahip olması gereken özelliklere ve resimli çocuk kitaplarının sahip olması gereken özelliklerden dair daha fazla bilgi sahibi oldukları görülmektedir. 6. ve 7. sorulara düşük sayıda olumlu cevap verilmiştir. Çocuk kitaplarında yer alan kahramanların olması gereken özellikler ve edebi nitelikli resimli öykü kitapları ile ilgili az bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Öğrencilerin çocuk edebiyatı hakkında genel bir bilgi düzeyine sahip oldukları söylenebilir.

Literatürde yer alan bulgular da mevcut sonuçlarla örtüşmektedir. Çevik ve Müldür (2019) tarafından yapılan çalışmaya göre, öğretmen adayları çocuk edebiyatının çeşitli yönleri hakkında bilgi sahibi ve farkındalık sahibidir. Ulusoy ve Altun (2018) çalışmasında, öğretmen adaylarının çocuk edebiyatına yönelik farkındalık düzeylerinin yüksek olduğunu saptamıştır. Alan (2020), öğretmen adaylarının çocuk edebiyatına yönelik bilinç geliştirdiklerini ve bu konuda farkındalık sahibi olduklarını belirtmiştir. Özözen (2014), çocuk edebiyatı dersinin öğrencilerin okuma alışkanlıklarını ve bu alandaki bilgi düzeylerini artırdığını ortaya koymuştur. Samur (2018), çalışmasında, çocuk edebiyatı dersinin öğretmen ve adayları üzerinde bilinçlendirici bir etkisi olduğunu belirtmiştir.

Gönen (1993) tarafından yapılan araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk edebiyatı konusunda yetersiz bilgiye sahip olduklarını ortaya koymuştur. Benzer şekilde literatürde, farklı alanlardan öğretmen ve öğretmen adaylarının çocuk edebiyatıyla ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığını gösteren araştırmalar mevcuttur (Uçgun, 2010; Temizkan, 2011; Turan ve Ulutaş, 2016; Hasırcı, 2017).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada yapılan anket uygulamasında elde edilen bulgulara dayanarak sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

Öğrencilerin kitap okuma sıklığının düşük olduğu ve okumaya fazla zaman ayırmadıkları ve büyük oranda alt-orta sıklıkta okuyan okuyucu oldukları anlaşılmıştır. Bunun yanı sıra, sık okuyan okuyucu ve üst-orta sıklıkta okuyan okuyucu sayısının da fazla olduğu görülmüştür. Hedeflenmesi gereken sıklık “etkin okuyuculuk” tur.

Öğrencilerin günde ortalama kitap okuma sürelerine bakıldığında okuma alışkanlıklarının oldukça zayıf olduğu ve kitap okumaya yeterince zaman ayırmadıkları anlaşılmıştır. Okuma alışkanlıkları mevcut olsa da kitap okumaya ayrılan süre kısadır. Öğrencilerin tercih ettiği kitap türleri büyük çoğunlukla öykü ve romanlardan oluşmaktadır. Bilimsel kitap okuyan öğrenci sayısı azdır. Öğrencilerin yakın bir tarihte kitap okuduklarını söylenebilir. Araştırma sonuçları, öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarının genellikle çocukluk ve gençlik dönemlerinde başladığını göstermektedir. Bu dönemlerde kitap okuma konusunda motive etmek ve kitaplara

erişimi sağlamak, öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı geliştirmesinde önemli rol oynamaktadır.

Öğrenci aile üyelerinin kitap okumaya yeterince zaman ayırmadıkları anlaşılmıştır. Bu durum ailelerde kitap okuma kültürünün zayıf olduğunu göstermektedir. Ailelerin, çocuklarının kitap okuma alışkanlığı geliştirilmesi için uygun bir ortam sağlamadığını düşündürmektedir. Öğrencilerin kitap edinmek için en yaygın olarak satın alma yolunu tercih ettikleri görülmektedir. Kitap satın almak, en kolay ve hızlı erişim yollarından biri olduğu için tercih edilebilir olduğu düşünülmektedir. Kütüphaneden ödünç alma, arkadaş/tanıdıklardan ödünç alma ve internetten okuma gibi farklı kitap edinme yöntemleri de mevcuttur ancak her birinin kendine özgü bazı avantaj ve dezavantajları bulunmaktadır. Öğrencilerin üniversite kütüphanesini düzenli olarak kullanma oranının düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

Öğrenciler kitap okumak için en çok ev ortamını tercih etmektedirler. Bu alanın kişisel bir alan olma özelliği ile öğrencilerin dikkatleri dağılmadan kitap okumasına olanak sağladığı değerlendirilmiştir. Ancak kitap okuma için ideal ortam kişinin tercihlerine ve bulunduğu koşullara göre değişebilmektedir. Öğrencilerin kitap seçerken en yaygın olarak arkadaş önerilerini tercih ettiği görülmektedir. Bu durum arkadaş önerisinin kitap seçiminde önemli bir rol oynadığını, öğrencilerin, arkadaşlarının zevklerine ve tercihlerine önem verdiğini göstermektedir. Öğrencilerin okuma isteklerinin, kitap konusunun ilgi çekici olmasıyla arttığı görülmektedir. Bu bulgu, kitap seçiminde konunun önemli bir belirleyici olduğunu ortaya koymuştur.

Öğrencilerin kitap okumasını engelleyen en önemli etkenin motivasyon eksikliği olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum öğrencilerin okumaya yönelik istek duymamaları ve dikkatlerini farklı etkinliklere yönlendirmeleri gibi kitap okumayı engelleyici etkenlerle açıklanabilir. Öğrencilerin çoğunlukla kitap okumayı bazen tercih ettikleri görülmektedir. Bu durum kitap okumanın her zaman ilk tercih olmadığını göstermektedir. Kitap okuma kültürünün gelişmesi için daha çok çaba sarf edilmesi anlaşılmaktadır.

Öğrenciler, okuma alışkanlığının öğrencilik hayatlarına katkı sağlayacağı görüşündelerdir. Kitap okumak, öğrencilerin kelime dağarcığının gelişmesine, eleştirel düşünme becerisinin kazanılmasına ve yorumlama becerilerinin artmasına katkı sağladığı için önemlidir. Öğrenciler, okuma alışkanlığı oluşturma ve sürdürme yöntemleri olarak en çok motivasyon arttırmayı belirtmektedir. Buna göre kitap okuma alışkanlığının geliştirilmesinde motivasyonun önemi anlaşılmıştır. Kitap okumak için her gün belirli bir zaman ayırmak motivasyonun sağlanmasına ve okuma alışkanlığının gelişmesine yardımcı olabilmektedir. Motivasyonu arttırmaya yönelik etkili yöntemler geliştirilerek, öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmaları ve sürdürmeleri desteklenebilir.

Öğrencilerin çevresindeki insanların çoğunun kitap okuduğu görülmektedir. Öğrencilerin akranlarının kitap okuduğunu görmeleri, onların da okuma alışkanlığı edinmelerini teşvik edebilmektedir. Akranlar arasında okuma üzerine yapılan sohbetler, kitap önerileri ve okuma etkinlikleri, öğrencilerin okumaya olan ilgilerini artırabilir.

Öğrencilerin çocuk edebiyatına ilgi duydukları saptanmıştır. Bu sonuç, çocuk gelişimi öğrencilerinin mesleki gelişimleri için çocuk edebiyatının önemini kavradıklarını ortaya koymaktadır. Öğrencilerin, büyük çoğunluğunun çocuklara kitap okumayı ara sıra sevdikleri ve çok sevdikleri gözlemlenmektedir. Bu sonuç, çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuklarla etkileşim kurmaktan ve onlara kitap okumaktan genellikle keyif aldıklarını göstermektedir. Bu durum, öğrencilerin mesleki motivasyonlarının yüksek olduğunu ve çocuklarla çalışmaya istekli olduklarını kanıtlamaktadır.

Öğrenciler, yeni çıkan kitaplardan haberdar olma amacıyla en çok sosyal medya platformlarını ve internet sitelerini kullanmaktadır. Bu bulgu, teknolojinin günümüzde bilgi alma yöntemlerinin değişimini göstermektedir. Sosyal medya daha hızlı ve kolay bir erişim sağlamaktadır. Öğrencilerin çocuk edebiyatına ilişkin farkındalıkları orta düzeydedir. Bu bulgu, çocuk edebiyatına ilişkin farkındalıkları olduğunu ifade etmektedir. Temel bilgileri bildiklerini ortaya koymaktadır.

Araştırma bulguları çocuk kitaplarının konusu, iyi bir çocuk kitabının sahip olması gereken özelliklere ve resimli çocuk kitaplarının sahip olması gereken özelliklere dair daha fazla bilgi sahibi olduklarını belirtmektedir. Çocuk kitaplarında yer alan kahramanların olması gereken özellikler ve edebi nitelikli resimli öykü kitapları ile ilgili az bilgi sahibi oldukları öne çıkmaktadır. Öğrencilerin çocuk edebiyatı hakkında genel bir bilgi düzeyine sahip oldukları söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bulgular çerçevesinde şu öneriler sunulabilir:

- Araştırma yapılan bölüm öğrencilerine kitap okumanın sadece eğitim amaçlı olmadığı, aynı zamanda keyifli ve yararlı bir boş zaman etkinliği olduğu öğretilmelidir.
- Öğrencilerin bilimsel kitaplar ve diğer türdeki eserlere olan ilgisinin düşük olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu tür kitaplara yönelik ilginin artırılması amacıyla çeşitli teşvik edici etkinlik ve uygulamaların geliştirilmesi önerilmektedir.
- Üniversitede çocuk edebiyatı ile ilgili kurslar ve seminerler aracılığıyla öğrencilerin bu alana dair farkındalıklarının artırılması sağlanabilir. Çocuk edebiyatı alanındaki araştırmacıların ve yazarların bölümde konuşmalar yapmaları ve atölye çalışmaları düzenlemeleri yararlı olacaktır.
- Çağdaş ve çekici kütüphaneler, okuma salonları oluşturmak, kitap okumanın alternatif bir eğitim ve boş zaman etkinliği olma işlevini sürdürmesine yardımcı olacak, öğrencilere okuma sevgisi kazandırmada önemli bir rol oynayacaktır. Bu bağlamda, bölümde bir uygulama kütüphanesi de kurulabilir. Öğrencilerin üniversite kütüphanesine, çocuk kütüphanelerine ve halk kütüphanelerine erişimi teşvik edilmelidir. Aynı zamanda öğrencilere kütüphane üyeliği ve kitap ödünç alma gibi konularda bilgi verilmelidir.

- Öğrenciler arasında kitap okuma grupları oluşturulabilir. Bu yolla öğrencilerin kitap okuması daha keyifli ve motive edici hale gelebilir.
- Üniversitede öğrenciler için kitap temalı film gösterimleri yapılabilir. Bu filmler kitap uyarlamalarından oluşabilir.
- Sosyal medya hesaplarında kitap okuma ile ilgili paylaşımlar yapılarak farkındalık oluşturulabilir.

İleri araştırmalar olarak bu çalışma farklı üniversitelerde çocuk gelişimi bölümü okuyan öğrenciler ile karşılaştırmalı yöntemle yapılabilir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden görüşme tekniği kullanılarak da tekrarlanabilir. Bu çerçevede nitel bir araştırma planlanarak, son sınıfta bulunan belirli sayıda öğrenci seçilip, belirlenen kitaplar okutulabilir ve öğrencilerin belirlenen kitapları değerlendirme düzeyleri incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Alan, Y. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına yönelik görüşleri. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 135-147.
- Argan, M. T., Argan, M. ve Kurulgan, M. (2008). Kitaplara ilişkin biçimsel özelliklerin okuyucu tutumları üzerine etkisi. *Bilgi Dünyası*, 9(1), 179-206. <https://doi.org/10.15612/BD.2008.333>
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Deneyisel desenler: Öntest-sontest, kontrol grubu, desen ve veri analizi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çer, E. (2019). Çocuk edebiyatı yapıtlarının çocuğa göre olmasını sağlayan başat bir değişken: eğitsel özellikler. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)*, 3(1), 1-11.
- Çevik, A. ve Müldür, M. (2019). Sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı farkındalığı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 1942-1956. <https://doi.org/10.17755/esosder.564082>
- Çiftçi, F. (2013). Çocuk edebiyatında yaş gruplarına göre kitaplar ve özellikleri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 125-137.
- Gönen, M. (1993). Anaokulu öğretmenlerinin beş ve altı yaş çocukları için kullandıkları masal ve hikâye kitaplarının niteliklerinin incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 7(2), 83-88.
- Gönen, M., ve Aydos, E. H. (2013). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve fiziki özelliklerinin incelenmesi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 95-108.
- Güleryüz, H. (2003). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Hacettepe Üniversitesi. (2020). *Çocuk Gelişimi Bölümü tarihçe*. <https://cge.hacettepe.edu.tr/tr/menu/tarihce-17> adresinden 10.07.2024 tarihinde erişildi.
- Hasırcı, S. (2017). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla analizi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(51), 717-728. doi:10.17719/jisr.2017.1808
- Kıbrıs, İ. (2006). *Çocuk edebiyatı*. Tekağaç Eylül Yayınları.
- Kuran, Ş. B., ve Ersözölü, Z. N. (2009). Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1-17.
- Maltepe, S. (2009). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerini seçebilme yeterlilikleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(21), 398-412.
- Özkan, N., ve Yılmaz, B. (2001). Çocuk kitaplarında dil sorunu. *Bilgi Dünyası*, 2(2), 147-168. <https://doi.org/10.15612/BD.2001.469>
- Özözen, M. (2014). Çocuk edebiyatı dersinin çocuk gelişimi programı öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı üzerindeki etkisi. *Afyon Kocatepe University Journal of Social Sciences/Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 51-62.
- Samur, A. Ö. İ. (2018). Öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 231-243.
- Sağlam, Ö. (2009). *Harf çocuk edebiyatı çeviri kitaplarının çocuk edebiyatı açısından incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Sever, S. (2008). *Çocuk ve edebiyat*. Tudem Yayınları.
- Sezer, K. (2020). Çiğdem Kaplangı'nın çocuk kitaplarının çocuğa görelik ilkesi açısından incelenmesi. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 246-258.
- Şimşek, T. (2014). *Çocuk edebiyatı tarihine ön söz*. *Türk Dili Dergisi*, 7(756), 15-58.

- Temizkan, M. (2011). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikleri algılama durumları. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 339-357.
- Turan, F. ve Ulutaş, İ. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki resimli öykü kitaplarının özellikleri ile öğretmenlerin bu kitapları kullanma durumlarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 21-45.
- Türk Dil Kurumu. (2012). *Türkçe sözlük*. Türk Dil Kurumu.
- Uçgun, D. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı dersi ve çocuk edebiyatı ürünlerine ilişkin tutumları. 9. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu* içinde (ss. 472-477). Fırat Üniversitesi. https://www.researchgate.net/publication/349440566_Sinif_Ogretmeni_Adaylarinin_Cocuk_Edebiyat_Dersi_ve_Cocuk_Edebiyat_Urunlerine_Iliskin_Gorusleri/citations
- Ulusoy, M. ve Altun D. (2018). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ve resimli çocuk kitapları ile ilgili metaforları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(67), 1206- 1221. <https://doi.org/10.17755/esosder.391811>
- Yavuzer, H. (2020), *Çocuk psikolojisi*. Remzi Kitabevi.
- Yılmaz, B. (1995). Okuma sosyolojisi: Ankara'da oturanların okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Türk Kütüphaneciliği*, 9(3), 325-336.
- Yılmaz, G., ve Yılmaz, B. (2021). Eskişehir İl Halk Kütüphanesi dermesinde bulunan resimli çocuk kitaplarının fiziksel ve içerik özelliklerinin ödünç alınma üzerinde etkisi. *Türk Kütüphaneciliği*, 35(3), 353-387. <https://doi.org/10.24146/tk.955105>

EKLER

Ek-1. Ege Üniversitesi Ödemiş Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü 4. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Kültürleri ve 3-6 Yaş Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Değerlendirilmesi Hakkında Bilinç ve Farkındalıkları Anketi

Bu araştırma, ***** Üniversitesi ***** Bölümü’nde ***** ile yürütmekte olduğumuz “Ege Üniversitesi Ödemiş Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü Öğrencilerinin Okuma Kültürü ve Çocuk Edebiyatına İlişkin Bilinç ve Farkındalıkları” başlıklı çalışma için yapılmaktadır. Bu çalışma sizlerin kitap okuma kültürünüzü ve 3-6 yaş çocuk edebiyatı eserlerinin değerlendirilmesi hakkında bilinç ve farkındalığınızı ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Anketin amacı sadece bilgi toplamaktır, bu nedenle kimlik bilgilerinizi paylaşmanıza gerek yoktur. Paylaştığınız bilgiler başka kişilerle paylaşılmayacak ve yalnızca bu araştırma için kullanılacaktır. Anketin güvenilirliği için, lütfen her soruyu dikkatlice okuyarak sizin için en uygun seçeneği işaretleyiniz ve boş bırakmayınız. Anketi yanıtlamak yaklaşık 15 dakikanızı alacaktır. Katılımınız için teşekkür ederiz.

SORULAR

Okuma Kültürü

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Ne kadar sıklıkla kitap okursunuz?
 - a. Hiç okumam
 - b. 2 ayda 1 kitap ve daha az
 - c. Ayda 1 kitap
 - d. Ayda 2 kitap ve daha fazla
3. Günde ortalama kaç saat kitap okursunuz?
 - a. Hiç okumam
 - b. Günde 1 saat ve daha az
 - c. Günde birkaç saat
 - d. Günde 4 saat ve daha fazla
4. Okumak için en çok hangi kitap türünü seçersiniz?
 - a. Kitap okumam
 - b. Masal
 - c. Öykü, roman
 - d. Bilimsel kitaplar
 - e. Diğer.....

5. En son ne zaman kitap okudunuz
 - a. Hatırlamıyorum
 - b. 1 hafta önce
 - c. 1 ay önce
 - d. Okumuyorum
6. Kitap okuma alışkanlığınız hangi döneminizde başladı?
 - a. İlkokul
 - b. Lise
 - c. Üniversite
 - d. Kitap okuma alışkanlığım yok
7. Ailenizdeki kişilerin okuma alışkanlıkları hakkında genel düşünceniz nedir?
 - a. Ailemde kitap okuma alışkanlığı yaygındır.
 - b. Ailemde kitap okuma alışkanlığı çok sınırlıdır
 - c. Ailemde kitap okuma alışkanlığı yoktur.
 - d. Bu konuda bir fikre sahip değilim.
8. Okuduğunuz kitapları nasıl elde ediyorsunuz?
 - a. Satın alıyorum
 - b. Kütüphaneden ödünç alıyorum
 - c. Arkadaşlarımdan/tanıdıklarımdan ödünç alıyorum.
 - d. İnternette okuyorum
 - e. Diğer.....
 - f. Okumuyorum
9. Üniversitenin kütüphanesini kullanıyor musunuz?
 - a. Evet, düzenli olarak
 - b. Evet, ara sıra
 - c. Hayır, hiç kullanmıyorum
 - d. Kütüphanenin varlığından haberdar değilim
10. Kendinizi en rahat hissettiğiniz okuma ortamı hangisidir?
 - a. Ev
 - b. Okul
 - c. Kütüphane
 - d. Yol
 - e. Diğer.....

11. Kitap seçiminizde hangi faktörler rol oynar?
 - a. En çok satanlar listesi
 - b. Arkadaş tavsiyesi
 - c. Öğretmen tavsiyesi
 - d. İnternet yorumları
 - e. Diğer.....
12. Okuma isteğinizi ne arttırır?
 - a. Sessiz ve rahat bir ortam
 - b. Kitap okuma alışkanlığı olan arkadaşlar
 - c. Kitabın konusunun ilgi çekici olması
 - d. Yazarlarla tanışma
 - e. Diğer.....
13. Okuma zevkinizi ne engeller?
 - a. Zaman yetersizliği
 - b. Uygun kitap bulamama
 - c. Maddi imkanların yetersizliği
 - d. Motivasyon eksikliği
 - e. Diğer.....
14. Boş zamanlarınızda kitap okumayı tercih eder misiniz?
 - a. Evet, her zaman
 - b. Bazen
 - c. Hayır, pek değil
 - d. Hayır, asla
15. Okuma alışkanlığınız mevcutsa öğrencilik başarmıza katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?
 - a. Evet, çok fazla
 - b. Evet
 - c. Katkısı yok
 - d. Zararı var
16. Okuma alışkanlığınızı nasıl oluşturabilir ve sürdürebilirsiniz?
 - a. Daha fazla kitap satın alarak
 - b. Kütüphaneye giderek
 - c. Okumak için zaman ayırarak
 - d. Motivasyonumu arttırarak
 - e. Sosyal medyaya daha az zaman ayırarak
 - f. Diğer.....

17. Çevrenizdeki insanların okuma alışkanlıkları hakkında genel düşünceniz nedir?
- Çoğu kişi kitap okuyor
 - Yaklaşık olarak yarısı kitap okuyor
 - Çoğu kişi kitap okumuyor
 - Hiç okumuyorlar
 - Bu konuda bir fikre sahip değilim.
18. Çocuk edebiyatına ilginiz var mı?
- Evet, çok fazla
 - Evet
 - Biraz
 - Hiç ilgim yok
19. Çocuklara kitap okumayı sever misiniz?
- Evet, çok seviyorum
 - Evet, ara sıra
 - Hiç sevmiyorum
 - Bu konuda bir deneyimim yok
20. Çocuk kitaplarına yönelik olarak yeni çıkan yayınlardan haberdar olma kaynaklarınız nelerdir?
- Kitapçılarda gezerek
 - Sosyal medya platformları ve internet sitelerinden
 - Arkadaş tavsiyeleri
 - Diğer.....
 - Takip etmiyorum

Bilinç ve Farkındalıkları

1. Aşağıdakilerden hangisi çocuk edebiyatı türlerinden değildir?
- Roman
 - Çizgi roman
 - Masal
 - Mani
2. Çocuk edebiyatı ile ilgili hangisi doğrudur?
- Dil kullanımı hatasız olmalıdır.
 - Süslü bir anlatım biçimi kullanılmalıdır.
 - Edilgen çatılı fiiller kullanılmalıdır.
 - Yöresel deyimler kullanılmalıdır.

3. Hangisi çocuk edebiyatında bulunması gereken dış yapı özelliklerinden değildir?
 - a. Boyut
 - b. Kapak
 - c. Plan
 - d. Resim
4. Hangisi çocuk edebiyatında bulunması gereken iç yapı özelliklerinden değildir?
 - a. Kahramanlar
 - b. Dil ve anlatım
 - c. Harfler
 - d. Konu
5. Aşağıdaki özelliklerden hangisi çocuğun okuma istediğini olumsuz yönde etkilemez?
 - a. Kalitesi nedeniyle kolayca yırtılması
 - b. Kitabın kucak boy olması
 - c. Işığı çok yansıtan parlaklıkta olması
 - d. Bir sayfadaki yazıların arka sayfalardan görünmesi
6. Çocuk kitaplarında yer alan “kahramanlar” ile ilgili hangisi doğru değildir?
 - a. İdeal örnek kahramanlar olmalıdır.
 - b. Kapalı, açık, devingen ve durağan karakterler olarak sınıflandırılmıştır.
 - c. Karakterler gerçekçi olmalıdır.
 - d. Her zorluğun üstesinden sihirli güçleriyle gelen karakter olmalıdır.
7. Edebi nitelikli resimli öykü kitapları ile ilgili hangisi doğrudur?
 - a. Resim ve metin uyumlu değildir.
 - b. Sadece sözcüklerle aktarılır.
 - c. Öğretici olma kaygısı bulunur.
 - d. Çok az metin bulunur.
8. Çocuklarda yazılara ve kitaplara aşinalık kazanma dönemde gerçekleşmektedir.
 - a. Lise
 - b. Ortaokul
 - c. Okul öncesi
 - d. İlköğretim

9. Hangisi okuma türlerinden biri değildir
- Gelişimsel
 - Görevsel
 - Eleştirel
 - Zevksel
10. Aşağıdakilerden hangisi güçlü/etkin okuyucunun okuma sıklığını doğru şekilde yansıtmaktadır.
- 2 ayda 1 kitap
 - 1 ayda 2 kitap
 - 1 ayda 1 kitap
 - 1 haftada bir kitap
11. Okul öncesi çocuk kitaplarının olması gereken özelliklerdendir?
- Pelür kâğıt kullanılmalıdır.
 - Gazete kâğıdı kullanılmalıdır.
 - Parlak kuşe kâğıt kullanılmalıdır.
 - Mat renkte kâğıt kullanılmalıdır.
12. Hangisi çocuk kitaplarının konusu olamaz?
- Gezegener
 - Dostluk
 - Savaş
 - Problem çözme
13. Hangisi çocuk kitapları için konu seçimi yapılırken göz önünde bulundurulması gereken noktalardan biri değildir?
- Çocuk kitapları için seçilen konular çocukların yaşlarına uygun olmalıdır.
 - Konular, çocukların ilgilerini çekebilecek nitelikte olmalıdır.
 - İşlenen konular çocukta merak duygusu uyandırmalıdır.
 - Konu çocuğa kesinlikle bir şeyler öğretmelidir.
14. Çocuk kitaplarının boyutu ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?
- Kitap boyutları her zaman aynı olmalıdır.
 - Farklı yaş gruplarına hitap etmek için çeşitli kitap boyutları seçmek önemlidir.
 - Yalnızca yetişkinlerin tercihlerine göre kitap boyutları belirlenmelidir.
 - Kitap boyutları, yalnızca yayıncının maliyetine bağlı olarak değişebilir.

15. Aşağıdakilerden hangisi, çocuk dergilerinin temel türlerinden biri değildir?
- Genel çocuk dergileri
 - Ünite dergileri
 - Okul-sınıf dergileri
 - Bilimsel dergiler
16. Ünite dergileri hangi amaçla yayınlanır?
- Çocuklara belirli bir konuda derinlemesine bilgi vermek
 - Farklı türde oyunlar ve aktiviteler sunmak
 - Güncel olaylarla ilgili haberler ve bilgiler sunmak
 - Çocuklara farklı meslekleri tanıtmak
17. Birleşmiş Milletler tarafından hangi yıl Uluslararası Çocuk Yılı olarak kabul edilmiştir?
- 1948
 - 1959
 - 1969
 - 1979
18. Aşağıdakilerden hangisi, çocuk kitaplarında görsel ve yazı oranını etkileyen bir faktördür?
- Yazarın tercihi
 - Kitabın konusu
 - Kitabın basım formatı
 - Kitabın hedef yaş kitlesi
19. İyi bir çocuk kitabının sahip olması gereken özellikler aşağıdakilerden hangileridir?
- Devrik cümle kullanımı çok olmalıdır.
 - Çocuk kitaplarında açık, anlaşılır, duru ve akıcı bir dil kullanılmalıdır.
 - Kelimeler doğru anlamıyla kullanılmamalıdır.
 - Anlatım okuyucunun rahat anlayabileceği biçimde olmalıdır.
 - Yabancı sözcükler kullanılmalıdır.
- III ve IV
 - I ve III
 - I ve II
 - II ve IV
20. Hangisi çocuklara hitap eden resimli çocuk kitaplarının sahip olması gereken özelliklerden biri değildir?
- Uzman kişiler tarafından hazırlanması
 - Çocuğun dil ve anlam evrenine uygun olması
 - Çocuğun ilgi ve gereksinimlerine uygun olması
 - Derin konuları ele alması